



FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra filozofie

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce (co se nehodí, škrtněte): bakalářská

Posudek (co se nehodí, škrtněte): oponenta

Práci hodnotil(a) (u externích hodnotitelů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Mgr. Stefanie Dach

Práci předložil(a): Jan Novák

Název práce: Problém soukromého jazyka v kontextu filosofie a kognitivních věd

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce je podle autora „prozkoumat různá pojetí soukromého jazyka“ a „porovnat argumenty pro a proti možnosti jeho existence“. Přitom se autor neomezuje jen na filozofické argumenty, ale používá i poznatky a experimenty z neurověd a z kognitivní vědy. Autor chce dále obhájit tezi, že „moderní technologie díky možnosti uměle vyvolávat pocity potvrzují filozofické koncepce, podle nichž soukromý jazyk nemůže existovat“. První cíl, tj. představení koncepci soukromého jazyka z různých úhlů pohledu, je naplněn. Ke způsobu naplnění druhého cíle, tj. obhájení autorovy teze, mám však výhrady.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Autor si zvolil ambiciózní téma. Pouze diskuze pojmu soukromého jazyka ve filozofii by naplnila bakalářskou práci a autor se rozhodl tyto filozofické pozice navíc kontrastovat s neurovědou a kognitivní vědou. Konfrontovat takto filozofii s přírodní vědou je velmi přínosné. Mám ovšem některé výhrady k autorovu zpracování tématu.

Text je v zásadě dobře zpracovaný, zejména část o filozofických pojetích soukromého jazyka. Na některých místech nesouhlasím s argumentací autora, například když tvrdí, že „Wittgenstein shledává, že soukromý jazyk nemůže existovat, protože není důvod pro to, aby vůbec vznikl.“ (str. 10). Z toho, že něco nemá důvod vzniknout nebo nemá žádné smysluplné využití, nemohu jen tak dojít k závěru, že jeho existence je nemožná. Ani z Wittgensteinova citátu, který autor uvádí, nevyplývá, že by takto argumentoval Wittgenstein (i když samozřejmě tvrdí, že pro soukromý jazyk není smysluplné využití).

Autor je vímavý pro rozdíly mezi jednotlivými filozofickými koncepcemi. Proto je škoda, že často skočí ke svým závěrům příliš rychle. Tak se v jeho práci z argumentů filozofa, který bychom mohli napadnout protiargumenty a který bychom měli důkladně a kriticky prozkoumat, stávají důkazy správnosti určité pozice. Autor mluví například o „Ayerovu hlavním důkazu pravdivosti jeho teorie“ (str. 21). Tento „důkaz“, Ayerův myšlenkový experiment Robinsona Crusoea, je ale spíš argument s pochybnou silou, které si označení „důkaz“ jen tak nezaslouží (a pravděpodobně ani Ayer ho za důkaz nepovažoval). Obdobně rychlé závěry se objevují v části o vědeckých koncepcích. Autor například píše, že Wittgensteinův „traktátovský výrok „Hranice mého jazyka znamenají hranice mého světa“ je jednoznačně dokázán případem schizofrenika, který trpí ochuzováním řeči“ (str. 28). Samozřejmě je možné, že vědecké poznatky svědčí nebo protirečí určité filozofické pozici. Tvrdit ale, že vědecké poznatky dokazují z kontextu vytržený výrok filozofa, znamená chodit po příliš tenkém ledu. Autor by v takových případech měl být opatrnější.

V této souvislosti vidím ve čtvrté kapitole práce další problém. Když autor diskutuje neurovědecké poznatky týkající se soukromého jazyka, popisuje mimo jiné experiment propojování mozků dvou krys. Experiment popisuje tak, jako kdyby „poznatek“ první krysy byl bez pochybností přenášen do mozku druhé krysy, kde mu druhá krysa „porozuměla“ (tedy kterou páku musí krysy zmáčknout, aby získaly pamlsek).

Nehledě na to, že je pochybné, zda poznatek zvířete, jako je krysa, má jazykovou povahu a zda jeho dekodování v mozku druhé krysy má povahu porozumění (zda tedy experiment se dvěma krysami je vůbec relevantní pro problém práce), je v autorově postupu ještě další problém. Když se podíváme na popis experimentu, jak skutečně probíhal, zjistíme, že druhá krysa úspěšně reagovala na informace z mozku první krysy přibližně v 60 % až 75 % případů (náhodná úspěšnost by se pohybovala kolem 50 %). Autor se však o této skutečnosti nezmiňuje a z jeho popisu spíš vyplývá, že přenos vedl v každém případě k úspěšnému rozhodnutí druhé krysy. U třetího neurovědeckého experimentu (propojení dvou lidských mozků, kde jeden z účastníků měl myslet na určité slovo) autor dokonce vůbec neuvádí, jak experiment dopadl. Autorovy popisy experimentů mi proto připadají tendenčně, především pokud je autor chce spojovat s dalekosáhlými tvrzeními o tom, jak vědecké výsledky vyvrací nebo dokazují filozofické pozice. I zde by měl postupovat opatrněji.

Dále bych práci vytykala její zbytečně dlouhá shrnutí. V práci najdeme čtyři dlouhá shrnutí po každé kapitole a další v závěru. Autor v nich opakuje informace z hlavních částí textu až do zbytečných detailů (a občas uvádí v shrnutí nové podrobné informace, které by patřily do hlavního textu). Redundantní shrnutí zbytečně prodlužují text a zdržují jeho spád.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Jazykový projev je pro odbornou práci přiměřený, autorův styl je ovšem často příliš šroubovaný (např. „Byla však vyvrácena potvrzením počáteční teze této práce tvrdící, že moderní technologie, díky možnosti umělého vyvolávání pocitů, potvrzují filozofické koncepce, tvrdící, že soukromý jazyk nemůže existovat.“ str. 32). U některých poznámek pod čarou chybí tečky na konci. V textu se občas vyskytují překlepy nebo gramatické chyby jako chybějící čárky (např. str. 3). Pozor na přebírání slov ze zahraničních zdrojů (např. „metalinguistic“ není česky „metalingvistické“ - str. 13 – ale „metajazykové“). Odkazy na literaturu a seznam literatury odpovídají normě, ačkoliv by autor mohl na některých místech zdroje uvést důkladněji (např. pro tvrzení že přezdívka „Kripkenstein“ pochází od Donalda Davidsona). Grafická úprava je pečlivá, pouze v seznamu literatury jsou některé položky v jiném formátu než zbytek textu. Členění do kapitol je dobře zdůvodněné.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Líbí se mi námět textu. Je zřejmé, že autor věnoval jeho zpracování velkou energii. Oceňuji otevřenost vůči tomu konfrontovat filozofické pozice s vědeckými poznatky. Myslím ale, že právě u takového projektu musíme postupovat obezřetněji než autor, abychom se nakonec nesnažili počítat jablka s hruškami.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1) Píšete, že pro Wittgensteina „pouze vlastní jména bez pravidel jejich skládání do vět jazyk netvoří“ (str. 11). Jak v této souvislosti vnímáte jazykovou hru stavitelů na počátku *Filozofických zkoumáních*, která se zřejmě skládá jen z obecných jmen?

2) Mohl byste podrobněji popsat průběh a výsledek třetího neurovědeckého experimentu? Píšete, že slovo, které si měl myslet první subjekt, byl úspěšně přenesen do mysli druhého subjektu. Co to konkrétně znamená? Jak bylo zajištěno, že první subjekt skutečně myslí na slovo, a ne na věc, kterou toto slovo označuje? Existuje tento experiment ve variantě, kde subjekty mluví odlišným mateřským jazykem?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

velmi dobře

Datum: 23.8.2016

Podpis:

